

RAAD VAN BEHEER
HOUDEN VAN HONDEN

Onder andere met outcross:

Werken aan een gezonde Wetterhounpopulatie

Een klein ras als de Nederlandse Wetterhoun gezond houden, is geen sinecure. De Nederlandse Vereniging voor Stabij- en Wetterhounen (NVSW), met ruim 3.000 leden de grootste van Nederland, is er intensief mee bezig. Zo zet de vereniging al sinds 2014 onder andere *outcross* in - het inkruisen van zorgvuldig gekozen andere rassen om zo de genenpool te verbreden. Marijke Teusink, voorzitter van de Fokadviescommissie Wetterhoun van de NVSW, vertelt er meer over.

Jij bent voorzitter van de Fokadviescommissie Wetterhoun. Wat doet deze commissie?

'Om de kwaliteit van het ras hoog te houden, zorgen wij voor fokbeleid en -advisering, geven dekadviezen, organiseren fokgeschiktheidskeuringen, monitoren de fokresultaten, registreren alle mogelijke informatie zoals ziektes en erfelijke afwijkingen in onze ZooEasy-database. Maar we organiseren ook fokkersdagen, -beraden en -cursussen, voeren een pupinformatiedienst, werven nieuwe fokkers en dekreuen, onderhouden contacten met deskundigen en wetenschappers. Het is veel, maar gelukkig doen we dit met veel mensen samen. Voor het gezond houden van het ras is met name onze uitgebreide database zeer waardevol. Hij bevat belangrijke informatie waar onderzoekers veel aan hebben.'

De NVSW doet er alles aan om de Wetterhounpopulatie gezond te houden.

Foto: NYSW

Julie zijn actief bezig om de genetische diversiteit van de Wetterhoun te vergroten. Waarom?

‘De Wetterhounpopulatie is erg klein, nu ongeveer duizend honden in totaal. Ervan uitgaande dat wij per jaar gemiddeld zo’n achttien nesten fokken, dan kun je uitrekenen dat het inteeltpercentage ieder jaar omhoog gaat. Door heel goed te managen kun je dat nog een poosje laag houden, maar op den duur red je het niet. Je wordt geconfronteerd met zaken als kleinere nesten, reuen die mindere geslachtsdrift hebben, mislukte zwangerschappen, veel sterfte onder pups en sterk stijgende inteelt. Toen we dit beeld zagen ontstaan hebben we de noodklok geluid.’

Wanneer was dat?

‘In 2009 hebben we de eerste gesprekken met de Raad van Beheer gevoerd over de mogelijkheden van outcross – het inkruisen van vreemde rassen om de genenpool te verbreden. Op voorwaarde van een goed onderbouwd plan stond de Raad ervoor open. Vervolgens hebben we binnen de vereniging verkend hoe de leden ertegenover stonden. Zonder draagvlak zou het immers geen kans van slagen hebben. We organiseerden vanaf 2010 vier fokkersberaden om de problematiek systematisch aan te pakken en inzicht te krijgen in de mogelijkheden. We kregen steun van onder andere de Stichting Zeldzame Huisdierrassen, het Projectbureau Behoud Nederlands Levend Erfgoed en de Universiteiten van Wageningen, Utrecht en Leuven. In 2012 gaven de leden toestemming voor outcross, waarna de Raad van Beheer in 2014 zijn akkoord gaf aan het Beleidsplan Fokkerij Wetterhounen 2013-2028. Maar de weg daar naartoe was heftig, het kwam helaas zelfs tot een afsplitsing en de oprichting van een tweede rasvereniging door leden die absoluut niet konden leven met outcross.’

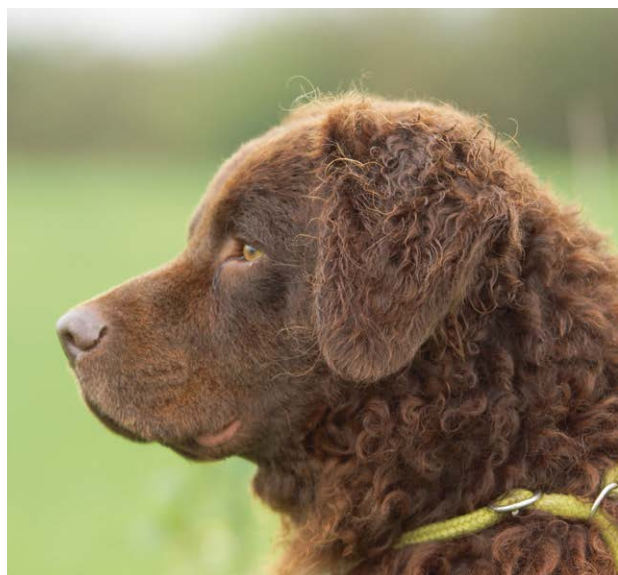

Foto: NYSW

Wanneer begonnen jullie met outcross?

‘Nog in 2014 werden de eerste twee outcrossnesten gefokt, met een Labrador Retriever-reu en met een Grote Poedel-reu. Later, in 2017, hebben we ook nog een Airedale Terrier ingezet en in 2019 een Barbet. Deze rassen zijn uiteraard zorgvuldig gekozen. We kregen daarbij waardevolle adviezen van keurmeesters, wetenschappers, Raad van Beheer en fokkers.’

Hoe zijn de resultaten tot nu toe?

‘Het gaat heel goed, we zijn heel tevreden. De derde generatie hondjes die uit de outcross met de Labrador zijn voortgekomen, zijn alweer bijna echte Wetterhounen. Dat is heel leuk om te zien. We gaan de Labra-

Outcross in 2014 met een **Labrador Retriever** en een **Grote Poedel**, in 2017 met een **Airedale Terrier** en in 2019 met een **Barbet**

dor-combinatie volgens plan eind 2020 herhalen. Met welke twee nieuwe rassen we later in het programma gaan fokken, is nog niet bepaald. In het plan staat dat we tien outcrossnesten gaan doen in acht jaar tijd en met zes verschillende rassen. Of dat allemaal lukt,

Foto: NVSW

De derde generatie hondjes (F3) uit de outcross met de Labrador zijn alweer bijna echte Wetterhounen...

hangt af van de nesten die weer uit de nakomelingen geboren worden. Het Beleidsplan Fokkerij Wetterhounen blijft een plan in ontwikkeling: elk jaar evalueren de Raad van Beheer en de NVSW en wordt het plan zo nodig aangepast. Uiteindelijk is het de bedoeling dat het in-teeltpercentage daalt gedurende de looptijd van het beleidsplan.'

Hoever zijn jullie nu in dat proces?

'Uit de vier outcrosscombinaties tot nu toe zijn inmiddels 33 eerstegeneratiehonden – ook wel F1-honden genaamd – geboren, twintig tweedegeneratie- (F2) en zestien derdegeneratiehonden (F3). Alle pups worden na een jaar gescreend op heupen, ellebogen en ogen, waarna wordt

BELANGRIJKE DATABASE

Marijke Teusink

Om de belangrijke database met informatie over de Wetterhounen goed bij te houden, houdt de NVSW ieder jaar een uitgebreide enquête onder alle kopers van Wetterhounpups. Marijke: 'Omdat we de pups ook willen zien, organiseren we tweemaal per jaar een fokkersdag. Daar zijn de ouderhonden ook en dan zie je wat zo'n combinatie heeft gedaan. Er komen

op zo'n dag gemiddeld acht nesten in beeld. Na respectievelijk zes en elf jaar houden we opnieuw een enquête om te zien hoe het gaat en wat er mogelijk aan ziekten voorbij is gekomen. Al die informatie verwerken we in onze database zodat we een steeds beter beeld van het ras krijgen.'

STIMULEREN OUTCROSS

De NVSW stimuleert graag dat fokkers een keer een outcrossnest fokken. In dat kader levert sponsor Farmfood het eerste jaar gratis voer en neemt de NVSW alle kosten op zich: van dekgeld tot en met de stamboomaanvraag voor de combinatie Wetterhoun x Ander ras.

bepaald welke dieren doorgaan voor de fokkerij. Voor alle combinaties geldt: gezondheid staat voorop! Dus worden beide partners volledig gescreend – en via de ZooEasy-database ook hun ouders en grootouders – om mee te kunnen doen in het programma. De F4-hondjes die uiteindelijk geboren worden, beschouwen we als volbloed Wetterhounen en worden (zonder Bijlage-registratie) rechtstreeks opgenomen in het NSHB-stamboek.'

Wie bepaalt met welke outcrosshonden er mag worden gefokt?

'Dat wordt beoordeeld door de Jury bestaande uit vijf voor het ras bevoegde keurmeesters, twee afgevaardigden van de Raad van Beheer, de Fokadviescommissie en twee dierenartsen. We monitoren zorgvuldig wat voor honden geboren worden en welke we nodig hebben voor de fokkerij. Voor de eerste generatie geldt, dat de pups al in het nest worden bekeken door Juryleden en leden van de Fokadviescommissie. Op de leeftijd van een jaar en op de leeftijd van anderhalf jaar gebeurt dit nogmaals. Zijn de pups anderhalf jaar, dan wordt gekozen welke honden er doorgaan in de fokkerij. Omdat gezondheid voorop staat, zijn de uitslagen van de medische tests doorslaggevend, maar is het oordeel van Juryleden zeker zwaarwegend. De honden die doorgaan in de fokkerij krijgen een (G-0) Bijlage-stamboom. Om wildfokkerij te voorkomen vragen we de eigenaren van de niet-gekozen honden om de stamboom/inschrijving door te halen. Voor pups geboren in de tweede en derde generaties gelden andere regels: zij krijgen een Bijlage (G-1 en G-2) stamboom, maar ook uit deze combinaties mogen alleen de goedgekeurde honden een bijdrage leveren aan de fokkerij.'

Worden er ook look-alikes (honden zonder stamboom) ingezet?

'Jazeker, maar volgens een strikt protocol. Voorwaarde voor deelname is dat van beide ouderdieren door DNA-onderzoek is vastgesteld dat zij de ouders zijn en dat zij uiterlijk voldoen aan de rasstandaard van de Wetterhoun. Van drie van de vier grootouders moet via DNA-onderzoek zijn vastgesteld dat zij de (groot)ouders zijn en dat zij uiterlijk voldoen aan de rasstandaard. De eerste aankeuring vond plaats in 2015. Toen hebben we op één dag twintig look-alikes uit min of meer dezelfde families

gekeurd. Uiteindelijk zijn er tien honden goedgekeurd voor de fokkerij. Niet voor het outcross-programma, maar voor de reguliere fokkerij. Omdat wij de afstamming van de aangeboden honden heel belangrijk vinden met het oog op gezondheidsrisico's, vallen veel honden af. Uiteindelijk beslist onze Jury welke honden een meerwaarde kunnen hebben voor het gezonder maken van het ras.'

Wat vindt de consument van outcross?

'De nakomelingen van de outcross-combinaties hebben één ding gemeen: het zijn zonder uitzondering geweldige honden. Zo kijken de kopers er over het algemeen ook tegenaan. Zo zijn eigenaren die jachttraining volgen zeer blij met hun keuze, en prijzen mensen met jonge kinderen de kindvriendelijkheid van hun hond. We hebben derhalve ook geen probleem om kopers te vinden.'

Wordt pupeigenaren gevraagd om ook weer te gaan fokken?

'Ja, we willen graag dat nakomelingen van de outcross weer wordt ingezet. Welke hondjes dat zijn, bepalen de Jury, de Fokadviescommissie en de dierenartsen. Fokgeschikte hondjes worden doorgaans bij eigenaren geplaatst die al hebben aangegeven te willen fokken.'

Heeft het outcrossprogramma behalve het terugdringen van inteelt ook andere goede dingen gebracht?

'We zijn nu op de helft van het programma en het ziet er hoopgevend uit. Daarnaast ervaren we de positieve medewerking van de bij het programma betrokken rasverenigingen van de ingekruiste rassen, de prettige samenwerking met de Raad van Beheer, de deskundigheid van meewerkende dierenartsen en de leden van de Jury en de nog steeds groeiende belangstelling voor een outcross-Wetterhoun. In het kader van het fokken van een gezonde stamboomhond zijn wij goed op weg.'

Voor de Stabijhoun is de NVSW niet tot outcross overgegaan. Was dat niet nodig?

'Nee, de populatie van de Stabij is veel groter, wel zo'n 8.000 dieren, waarvan zo'n 40 procent in het buitenland wordt gefokt. Die genenpool is veel breder, dus is er bij hen nog geen directe noodzaak.'

Een andere weg die jullie bewandelen is het invriezen van sperma?

'Ja, we zijn bezig met het Cryolab in Eersel, waar al wat sperma ligt opgeslagen. Bijvoorbeeld van reuen op leeftijd die nog goed sperma geven dat later ingezet zou kunnen worden. Dat is een kostbaar bezit, dat niet verloren mag gaan. We zijn nog in overleg met Cryolab over hoe we een en ander juridisch regelen, maar dat gaat op korte termijn wel goed komen. Als het eenmaal zover is, denken we eraan om fokkers op fokkersdagen in de gelegenheid te stellen sperma van reuen te laten afnemen voor opslag in de spermabank.'

Foto: H. Groenhof

'Nakomelingen van outcross zijn zonder uitzondering geweldige honden.'

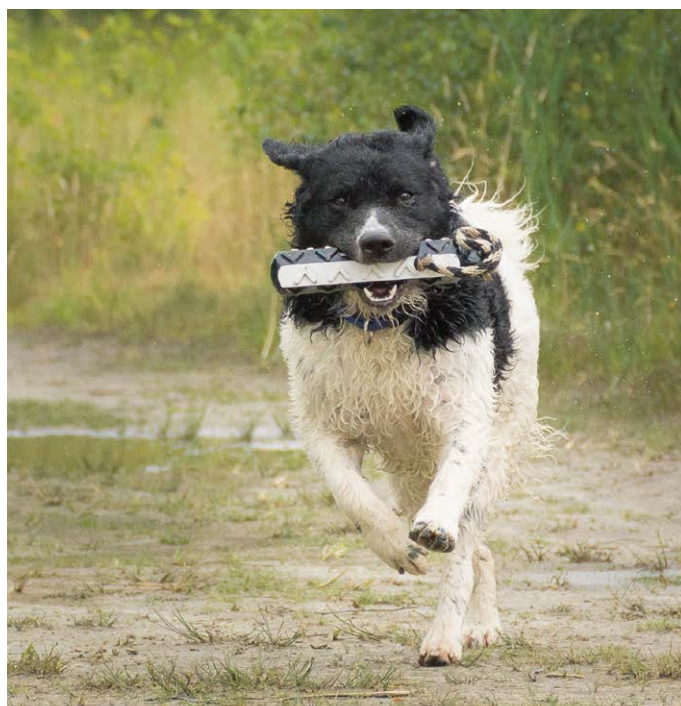

Foto: H. Groenhof

Eigenaren van outcrosshonden die jachttraining volgen zijn zeer blij met hun keuze.

Zijn er nog andere opties in beeld?

'We zijn geïnteresseerd in de Fit2Breed-module voor het wetenschappelijk uitvoeren van de fokwaardeschatting, waar de Faculteit Diergeneeskunde mee bezig is. We kijken met belangstelling naar het verloop van de pilot die nu draait met het Nederlandse Kooikerhondje. Als we meedoen in Fit2Breed, komt de goed bijgehouden, uitgebreide database met informatie over onze honden die wij hebben opgebouwd in de loop der jaren, uitstekend van pas. Maar dat is allemaal nog toekomstmuziek.' ■

Dit artikel is het derde in een serie over bevordering en behoud van genetische diversiteit.